

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
кафедра англійської філології та перекладу
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови
Кам'янець-Подільський національний університет імені
Івана Огієнка
кафедра англійської мови
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
кафедра германської філології та методики викладання
іноземних мов**

**СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ
ПЕРЕКЛАДУ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

9 травня 2025 р.

Житомир – 2025

ЗМІСТ

Андрійчук Д. І. Специфіка перекладу військової термінології в англо-українському медійному дискурсі	7
Анісімова А. І., Баннік В. О. Verbalization of the concept <i>water</i> in the English phraseological worldview	9
Бернацька С. М., Богомаз А. Б. Мислетворчий аспект мовленнєвої діяльності студента в процесі комунікації	12
Беседовська О. Ю. Проблематика відтворення ідіостилю в перекладі фентезійних творів (на матеріалі романів Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера)	16
Білецька І. О. Британське прізвище як засіб ідентифікації людини	18
Бойчук Т. І. Труднощі перекладу в синтаксичному та культурному вимірах	20
Болгова К. О. «Пробудження» Кейт Шопен: заборонена класика та прорив у феміністичній літературі	23
Бондаренко Я. О. Сучасні англійські ділові терміни: семантика і переклад	27
Борисенко Н. Д., Славова Л. Л., Кодубовська О. О. Форенізація у перекладі реалій художньої прози	30
Вискушенко С. А., Бернацька О. М. Фундаментальні прийоми перекладу термінів	32
Вискушенко С. А., Гарбар Д. О. Специфіка англо-українського кіноперекладу: лінгвістичні та культурологічні аспекти	35
Громко Т. В. Українська корпусна лінгвістика у глобальному діалозі: презентація концепції лінгварію на міжнародному спікен-клабі	37
Дойчик О. Я., Кіселюк М. І. Вербалізація гумору в англomовному мультфільмі «Shrek»	41
Долинський Є. В. Функціональні особливості англійських прикордонних термінів	44
Дячук Н. В., Рибчинська Д. В. Cultural nuances in visual storytelling	48
Єршов В. О., Горбач І. А. Специфіка відтворення англomовних фільмонімів українською мовою	50
Звягіна Г. О. Стилистичні особливості нарису «Зійшов з розуму» (антивоєнний цикл)	54
Кобзей Н. В., Собко С. В. Особливості перекладу термінів у текстах військового дискурсу	56
Кучер А. Р. Особливості відтворення лексики в українському перекладі серіалу <i>Breaking Bad</i>	59

У перспективі подальшого розвитку теми передбачається розгляд прикладів перекладу фільмонімів з інших мов в українському прокаті, їхня загальна зіставна характеристика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гнедкова О. Г., Олефіренко К. А. Специфіка перекладу англомовних фільмонімів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 33 (72) № 5 Ч. 1 2022. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/part_1/26.pdf (дата звернення: 29.10.2024).
2. Горшкова В.Є. Переклад у кіно: монографія. Ірпінь: ІГЛУ, 2008. 276 с.
3. Іваницька Н. Б. Англомовні фільмоніми в українському перекладі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. «Філологія. Журналістика»*. 2021. Т. 32 (71). № 4. Ч. 2. С. 103–111.

Г. О. Звягіна

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРИСУ «ЗІЙШОВ З РОЗУМУ» (АНТИВОЄННИЙ ЦИКЛ)

У першій чверті 20 століття провідною тематикою творів європейських письменників стало розкриття антитези «війна і мир», пов'язаною з відображенням подій Першої світової війни.

І ось, у першій третині 21 століття, ця тема, на жаль, знову стає актуальною, тому вибір тематики дослідження не є випадковим. Недарма у 1950 - 1980-ті рр. відбувся сплеск зацікавленості малою прозою Ольги Кобилянської, присвяченій воєнній тематиці.

У монографічних дослідженнях О. Бабишкіна, Н. Томашука, М. Лещенко приділено увагу також і цим творам. В. Лесин у статті «Антивоєнні твори Ольги Кобилянської» (1958) розглядав шість новел і нарисів письменниці.

У 2004 р. Я. Мельничук дослідив інтерпретацію Першої світової війни у творах Кобилянської [4]. У 2023р. вийшла публікація В. Вознюка у «Літературній газеті» про Ольгу Кобилянську в Першу світову війну [2]. Проте ґрунтовного, тим більше мовознавчого дослідження цих новел так і не було проведено, і ці тези можуть бути початком такої роботи.

У роки Першої світової війни через життєві обставини та стан здоров'я письменниця була обмежена у спілкуванні, проте саме тоді гостями її ставали різні люди, знайомі і не дуже, буковинці, галичани, вихідці зі Східної України, котрі в складі російської армії потрапляли до Чернівців. Вона бачила війну зовні, не беручи безпосередню участь у воєнних діях, проте розуміючи усю трагедію українців по обидва боки фронту.

Тож тематика коротких, воєнних новел О. Кобилянської досить різноманітна: це і діяльність військово-польових судів, евакуація поранених, їх лікування, військове життя та цивільне населення. А ще «вічні» теми, такі як вина і кара, гуманізм та військова зрада. І, попри все, любов до України, як-от у нарисі «з правдивого життя» «Зійшов з розуму», який став об'єктом цього дослідження.

Народнопоетичні засоби, характерні для творів письменниці різного обсягу, набули особливої виразності у творах про війну. Фольклорні порівняння, з використанням традиційних об'єктів (хрущ, сніп, зоря, віск) введені до тексту як за допомогою сполучників ніби, мов (найбільш продуктивний), так і за допомогою орудного відмінку іменників.

Для посилення вражень читачів, використані і народні епітети: ніч-ясна, зориста; смертельна тишина; зачинені уста; чорна земля; у тому числі й релігійні - божий ранок, господня днина.

Метафоричним є зображення спасителя, Бога з народної уяви, який заслоняє грудьми сина вдови, відхиляє обличчя одинака, прикриває собою тіло батька, врятував брата. Втомився він так, закривав часом очі, та й замазав білий одяг. Увесь жах трагедії війни висловлено авторкою за допомогою кількох фраз: «Побіда... блукає десь по пустих полях... і щезла. Ніхто не гордується нею... Нікому добра не принесла» [3]. На думку Я. Мельничука, фольклорні елементи у воєнних новелах та нарисах «функціонують як кліше, щоб відтворити тло бойових подій і доповнити недостатність особистих вражень самої авторки» [4].

Відчутний народнорозмовний вплив має і синтаксис нарису: короткі, обірвані речення, що містять трикрапку, що поєднані зі складними, риторичні питання - усе це створює атмосферу безпосередньої оповіді.

Зрештою, центральна подія нарису, що й дала йому назву, загибель смертельно пораненого молодого хлопця, що свідомий того, що «вона не загине», її воскресіння він хоче побачити навіть з домовини, підтверджує думку самої авторки про єдність України.

Цю ж думку підтвержує і В. Вернадський: «Звільнення», таким чином, звелось спершу до зруйнування української культури в ім'я російської єдності, а згодом - до принесення українського населення Буковини і Галичини в жертву румунізації та полонізації» [1].

Мрії про єдність і незалежність України призвели до багатьох років боротьби за неї, вона триває і сьогодні, тому слова героя нарису звучать пророчими, найстрашнішим є не смерть, а «темнота» людська та нерозуміння.

Отже, стилістичні фольклорні засоби, такі як порівняння, епітети, метафори, народний синтаксис, характерні як для усього воєнного циклу творів Кобилянської, так і для нарису «Зійшов з розуму», що став об'єктом цього дослідження. Вживання їх є не лише ознакою «фірмового» стилю письменниці, а й способом доповнення вражень, впливу на читача та донесенням переконань письменниці. Перспективою подальших досліджень, безумовно, має стати детальніший мовленнєвий аналіз цього циклу творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Вернадський В. Українське питання і російська громадськість (архівний документ). URL : <https://www.religion.in.ua/main/51341-v-i-vernads kij-ukrayinske-pitannya-i-rosijska-gromadskist-arxivnij-dokument.html>.
2. Вознюк В. Ольга Кобилянська у першу світову війну. URL : <https://litgazeta.com.ua/articles/volodymyr-vozniuk-olha-kobylianska-u-pershu-svitovu-vijnu/>.
3. Кобилянська О. Зійшов з розуму. URL : https://www.ebk.net.ua/Book/t_v_u_p/14/ol-kob-2/18.htm.
4. Мельничук Я. Перша світова війна в художній інтерпретації Ольги Кобилянської. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-4720.html>.

Н. В. Кобзей, С. В. Собко
Івано-франківський національний
технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ У ТЕКСТАХ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ

У сучасному світі, де військова тематика дедалі частіше з'являється у ЗМІ, документах і міжнародному спілкуванні, актуальність адекватного перекладу військових термінів значно зростає. Особливої важливості це питання набуває для України, яка з 2014 року перебуває в стані війни, а з 2022 року – у фазі повномасштабного вторгнення. В умовах активних бойових дій та масштабної міжнародної військової підтримки якісний військовий переклад стає критичним для забезпечення ефективної комунікації, координації з партнерами, перекладу офіційних документів, технічної документації, стандартів НАТО, інструкцій до озброєння тощо. Військовий дискурс має особливу лексичну, граматичну та стилістичну специфіку, яка потребує точного й фахового підходу до перекладу.

Військовий дискурс – це комунікативна діяльність у межах військової сфери, що включає професійну термінологію, акроніми, формалізовані структури та стійкі мовні конструкції. Його особливістю є прагнення до точності, однозначності та стислого викладу.

Військова термінологія охоплює назви озброєння, підрозділів, тактичних дій, наказів тощо. Терміни в цій сфері мають бути уніфікованими, однозначними, зрозумілими для носіїв обох мов. Наприклад, *infantry* – *піхота*; *engagement* – залежно від контексту може перекладатися як *бойове зіткнення*, *участь в бою* або *вступ у бій*.

Роль перекладача у військовій сфері стратегічно важлива та багатофункціональна, адже саме він забезпечує мовну точність, оперативність і міжкультурне розуміння у критичних ситуаціях, де від мови залежить безпека, життя та успіх операції. Він виступає посередником між арміями. Скажімо, забезпечує ефективну комунікацію між українськими військовими та